

بررسی رابطه سبک‌های مقابله‌ای و سبک‌های هویت با پرخاشگری در دانشجویان دانشگاه آزاد اسلامی واحد ماهشهر

عزت دیره^۱، ساناز پیرمرادی^۲، سیده زهرا میرزایی^۳

^۱ گروه روانشناسی، واحد بوشهر، دانشگاه آزاد اسلامی، بوشهر، ایران.

^۲ دانشجوی دکتری روانشناسی، دانشگاه آزاد اسلامی واحد بوشهر، بوشهر، ایران.

^۳ گروه روانشناسی، دانشگاه آزاد اسلامی علوم تحقیقات کرج، کرج، ایران.

نام نویسنده مسئول:

ساناز پیرمرادی

چکیده

هدف: پژوهش حاضر با هدف بررسی رابطه سبک‌های مقابله‌ای و سبک‌های هویت با پرخاشگری در دانشجویان دانشگاه آزاد اسلامی واحد ماهشهر انجام شد.

روش: روش پژوهش حاضر همبستگی بود. در این پژوهش ۲۴۵ نفر از دانشجویان دانشگاه آزاد اسلامی واحد ماهشهر به روش در دسترس انتخاب شدند. جمع‌آوری اطلاعات با استفاده از پرسشنامه جمعیت‌شناختی، پرسشنامه سبک‌های هویت برزونسکی، پرسشنامه پرخاشگری باس-پری و چک لیست راهبردهای مقابله‌ای لازاروس و فولکمن انجام گرفت. برای تحلیل داده‌ها از شاخص‌های آمار توصیفی و استنباطی با نرم افزار SPSS-21 استفاده شد.

یافته‌ها: یافته‌های پژوهش حاضر نشان داد که پرخاشگری با سبک هویت هنجاری رابطه منفی معنادار ($p < 0/01$) و با سبک مقابله‌ای مساله‌مدار رابطه مثبت معنادار دارد ($p < 0/05$). همچنین سبک هویت هنجاری و اطلاعاتی، پرخاشگری را پیش‌بینی می‌نمایند.

بحث و نتیجه‌گیری: سبک‌های هویت می‌توانند پرخاشگری را در دانشجویان پیش‌بینی می‌کند. بنابراین، پیشنهاد می‌شود که طی مداخلات درمانی و آموزشی کاهش پرخاشگری با توجه به سبک‌های هویت دانشجویان مورد بررسی قرار بگیرد.

واژگان کلیدی: سبک‌های مقابله‌ای، سبک‌های هویت، پرخاشگری.

مقدمه

نقش بی‌بدیل دانشجویان در روند رشد، توسعه و تعالی کشور بر هیچ‌کس پوشیده نیست. با توجه به اینکه تعداد قابل توجهی از افراد جامعه را دانشجویان تشکیل می‌دهند، دستیابی به اهداف آموزشی و تربیتی با وجود مشکلات بسیار مربوط به دوران جوانی و ناسازگاری‌های احتمالی پیش‌رو به دلیل دوری از خانواده باید بسیار مورد توجه قرار بگیرد (پارسانانزاد، ۱۳۹۳). در این بین، پرخاشگری یکی از مسائل مهم در دوران نوجوانی و جوانی است و به عنوان یک مشکل بگرنج و رو به افزایش در روابط اجتماعی و بین‌فردی به ویژه در میان جوانان شناخته شده است (محبوبی، سلیمی و حسینی، ۱۳۹۴). به طوری که، متداول‌ترین رفتار ضداجتماعی در سراسر جهان در میان افراد ۱۵ تا ۴۴ ساله خشونت و پرخاشگری می‌باشد (مایلز و همکاران^۱، ۲۰۱۵).

پرخاشگری، مفهوم بسیار پیچیده‌ای است. زیرا رفتار پرخاشگری، از یک سو تحت تاثیر عوامل موقعیتی و روانشناختی است و از سوی دیگر عوامل ژنتیک و زیست‌شناختی در استقرار و گسترش آن نقش بسیار عمده‌ای را بازی می‌کنند (محمدی، ۱۳۹۴). بنابراین، تعریف دقیق و عینی این سازه بسیار دشوار است. با این وجود، پرخاشگری به عنوان رفتاری که هدف آن‌ها تخریب و آسیب‌رسانی به یک موجود زنده یا اموال و دارایی‌های وی می‌باشد، توصیف می‌شود (محبوبی، سلیمی و حسینی، ۱۳۹۴).

در تعریفی جامع‌تر، پرخاشگری به رفتار عمدی فرد چه کلامی و چه غیرکلامی که منجر به آسیب رساندن شخصی، روانشناختی یا جسمانی به خود و دیگران برای رسیدن به هدفی یا به منظور تخلیه هیجانی می‌گویند (محمدی، ۱۳۹۴). پرخاشگری در میان افراد مختلف و با سنین متفاوت قابل مشاهده است که در این میان یکی از جوامع در معرض این رفتارهای پرخاشگرانه جامعه دانشجویان می‌باشد (ساتر و همکاران^۲، ۲۰۱۴). بنابراین، بررسی عوامل مهم مرتبط با پرخاشگری جوانان امری درخور توجه است که باید طی پژوهش‌های متعدد مورد کندو کاو قرار بگیرد.

یک سازه روانشناختی بسیار مهم که در سازگاری یا عدم سازگاری افراد با رویدادهای خوشایند یا ناخوشایند زندگی بسیار موثر است؛ راهبردهای مقابله‌ای^۳ می‌باشد. راهبردهای مقابله‌ای مجموعه‌ای از تلاش‌های شناختی و رفتاری فرد است که در جهت تعبیر و تفسیر و اصلاح یک وضعیت تنش‌زا به کار می‌رود و منجر به کاهش رنج ناشی از آن می‌شود. دو راهبرد اصلی مقابله‌ای عبارتند از: راهبرد مقابله‌ای هیجان‌مدار^۴ که شامل کوشش‌هایی جهت تنظیم پیامدهای هیجانی واقعه تنش‌زاست و تعادل عاطفی و هیجانی را از طریق کنترل هیجانات حاصله از موقعیت تنش‌زا حفظ می‌کنند و راهبردهای مقابله‌ای مساله‌مدار^۵ شامل اقدامات سازنده فرد در رابطه با شرایط تنش‌زا است و سعی دارد تا منبع تنیدگی را حذف کرده یا تغییر دهد (کارور، پوزو، هریس، نوریگا، اسپچیر، رایبسون و همکاران^۶، ۱۹۹۳؛ به نقل از غضنفری و قدم‌پور، ۱۳۸۷). در دوران دانشجویی و دوری از منابع عاطفی خانواده که بسیاری از حیله‌های زندگی جوانان را می‌تواند تحت تاثیر قرار می‌دهد؛ راهبردهای مقابله‌ای از اهمیت بسیار بالایی برخوردار هستند (علی‌پور، هاشمی، باباپور و طوسی، ۱۳۸۹). با توجه به اینکه در پژوهش‌های مختلف نشان داده شده است که راهبردهای مقابله‌ای افراد با جنبه‌های مختلف زندگی اجتماعی و سلامت جسمانی و روانشناختی افراد رابطه دارد (غضنفری و قدم‌پور، ۱۳۸۷)، توجه به این متغیر مهم و تعیین‌سهم آن در پرخاشگری دانشجویان مطالعات بیشتری را به منظور فهم دقیق‌تر موضوع ضروری می‌سازد. بنابراین، یکی از اهداف پژوهش حاضر تعیین رابطه بین سبک‌های مقابله‌ای دانشجویان با پرخاشگری در این قشر در معرض خطر می‌باشد.

متغیر مهم دیگری که در تعیین رفتار و جهت‌گیری دانشجویان اهمیت بسیار بالایی دارد، انواع سبک‌های هویت می‌باشد. هویت^۷ و نحوه‌ی شکل‌گیری آن از موضوعاتی است که مورد علاقه‌ی بسیاری از حوزه‌های علمی همچون روانشناسی، جامعه‌شناسی، علوم‌سیاسی و حتی ادبیات و هنر می‌باشد. هم‌چنین، موضوع هویت در شاخه‌های مختلف روانشناسی مانند روانشناسی اجتماعی، رشد، مرضی و شخصیت مورد بحث قرار گرفته است. این امر از یک طرف نشان دهنده‌ی اهمیت موضوع و از طرف دیگر نشانه‌ای از وسیع بودن حوزه‌ی مورد بررسی می‌باشد (شکرکن، امیدبان، نجاریان و حقیقی، ۱۳۸۰). هویت، تدوینی از خویش‌شناسی است که نحوه‌ی رفتار و اندیشه فرد را با خود و پیرامون خود تبیین می‌کند (وزیری و لطفی‌کاشانی، ۱۳۹۱). به عبارت دیگر، هویت نقطه‌ی تعادل بین خود و دیگر افراد پیرامون شخص می‌باشد (بیرس و گوسینس^۸، ۲۰۰۸).

¹ Miles et al

² Suter et al

³ Coping strategies

⁴ Emotional coping strategy

⁵ Problem solving coping strategy

⁶ Carver, Pozo, Harris, Noriega, Scheier, Robinson, Ketcham

⁷ identity

⁸ Beyers & Goossens

یکی از روانشناسان که به صورت وسیع و بنیادی به موضوع هویت پرداخته است اریکسون^۱ (۱۹۶۸) می‌باشد که تصویری نسبتاً کلی از رشد هویت ارائه داده است. در واقع، جدیدترین نظریه در حوزه هویت، نظریه سبک‌های هویت برزونسکی است (کریستی، ۲۰۱۱). سبک‌های هویت از نظر برزونسکی سبک اطلاعاتی، بهنجار و سردرگم/اجتنابی می‌باشند (حجازی و فرتاش، ۱۳۸۵). افراد دارای سبک اطلاعاتی به صورت فعال در جست و جوی اطلاعات هستند و سپس اطلاعات مناسب را استفاده می‌کنند (غفاری و رضایی، ۱۳۹۲). در حالی که، در سبک هنجاری فرد در مواجهه با مسائل هماهنگ با انتظارات گروه‌های مرجع و دیگران عمل می‌کند و به صورت خودکار ارزش‌ها و باورها را درونی می‌کند (حکمی، ثابت و صیرفی، ۱۳۹۱). در سبک سردرگم/اجتنابی افراد تا حد ممکن سعی دارند تا موقعیت‌های مستلزم تصمیم‌گیری را به تأخیر بیندازند و اگر امکان تأخیر وجود نداشته باشد، در تصمیم‌گیری بیشتر به مقتضیات و پیامدهای محیطی تکیه می‌کنند در مواقع تصمیم‌گیری حس ترس و اضطراب نیز دارند و در این موقعیت‌ها اغلب از راهبردهای نامناسب مانند اجتناب، بهانه آوردن و دلیل تراشی استفاده می‌کنند (غفاری و رضایی، ۱۳۹۲). با توجه به اینکه در بررسی پیشینه‌ی پژوهش‌های انجام گرفته در ایران پژوهشی یافت نشد که به طور جامع به بررسی رابطه سبک‌های مقابله‌ای و سبک‌های هویت با پرخاشگری در دانشجویان دانشگاه آزاد اسلامی واحد ماهشهر پرداخته باشد و با توجه به اینکه به نظر می‌رسد نتایج چنین پژوهش‌هایی سودمند باشد؛ هدف بررسی پژوهش حاضر رابطه سبک‌های مقابله‌ای و سبک‌های هویت با پرخاشگری در دانشجویان دانشگاه آزاد اسلامی واحد ماهشهر می‌باشد.

روش

پژوهش حاضر توصیفی و از نوع همبستگی بود. جامعه آماری این مطالعه شامل کلیه دانشجویان کارشناسی دانشگاه آزاد اسلامی واحد ماهشهر بودند حجم نمونه ۲۵۰ نفر بودند که به شیوه‌ی در دسترس از این جامعه آماری انتخاب شد. روش نمونه‌گیری به این نحو بود که با دریافت معرفی‌نامه از دانشگاه آزاد اسلامی واحد ماهشهر و مراجعه به دانشگاه از دانشجویان خواسته شد که در صورت امکان در پر کردن پرسشنامه‌ها همکاری کنند. بنابراین، با ارائه توضیحات کلی در رابطه با مطالعه و خواندن راهنمای پرسشنامه‌ها، از دانشجویان خواسته شد تا اقدام به پر کردن پرسشنامه‌ها نمایند. دانشجویان به پرسشنامه‌ها به مدت ۱۰ تا ۲۰ دقیقه به صورت انفرادی به سوالات پاسخ دادند. پرسشنامه‌هایی که به نظر می‌رسید دانشجویان با بی‌دقتی پاسخ داده باشند، از تحلیل کنار گذاشته می‌شد. بنابراین، ۲۴۵ پرسشنامه صحیح در نهایت وارد SPSS شده و اطلاعات با استفاده از نرم‌افزار SPSS نسخه ۲۱، شاخص‌های آمار توصیفی از جمله میانگین، انحراف معیار، فراوانی و درصد فراوانی و شاخص‌های آمار استنباطی مانند همبستگی و رگرسیون استفاده شد. ابزارهای مورد استفاده در این پژوهش شامل پرسشنامه جمعیت‌شناختی، پرسشنامه سبک‌های هویت برزونسکی (ISI^۲)، چک لیست راهبردهای مقابله‌ای لازاروس و فولکمن (WCQ) و پرسشنامه پرخاشگری باس-پری بود.

پرسشنامه جمعیت‌شناختی شامل مشخصاتی مانند سن، جنس، مقطع تحصیلی و رشته تحصیلی بود.

چک لیست راهبردهای مقابله‌ای لازاروس و فولکمن (WCQ): این پرسشنامه توسط لازاروس و فولکمن (۱۹۸۵)؛ به نقل از علی‌پور، هاشمی، باباپور و طوسی، (۱۳۸۹) تهیه شده است و دارای ۶۶ سوال است که در مقیاس ۴ گزینه‌ای (از ۱ تا ۴) نمره‌گذاری می‌شود و دو راهبرد مقابله‌ای مساله‌مدار و هیجان‌مدار را اندازه می‌گیرد. هر یک از الگوهای راهبرد مقابله‌ای مساله‌مدار و هیجان‌مدار عبارت هستند از روریاویی: این روش مجموعه رفتارهای تهاجمی است که افراد جهت حل مشکل به کار می‌برند و متضمن درجاتی از ابراز خصومت و به کار بردن ریسک در عملکردها است (سوال‌های ۶، ۷، ۱۷، ۲۸، ۳۴، ۴۶)، دوری‌گزینی یا فاصله‌گیری: مجموعه رفتارهای شناختی را ذکر می‌کند که فرد یا گروه برای دوری از منبع ایجادکننده مشکل و یا اجتناب از این منبع در جهت کاهش اهمیت آن به کار می‌برند (سوال‌های ۱۲، ۱۳، ۱۵، ۲۱، ۴۱ و ۴۴)، خویش‌داری: این روش مجموعه عکس‌العمل‌هایی است که واکنش‌های احساساتی افراد را به هنگام برخورد با منبع ایجادکننده مشکل و ممانعت از ابراز این عکس‌العمل‌ها توسط افراد را در بر می‌گیرد (سوال‌های ۱۰، ۱۴، ۳۵، ۴۳، ۴۵، ۶۲ و ۶۳)، جستجوی حمایت اجتماعی: تلاش‌های فرد برای کسب حمایت‌های اطلاعاتی و حمایت‌های ملموس و حمایت‌های عاطفی را بازگو می‌نماید (سوال‌های ۸، ۱۸، ۲۲، ۲۱، ۴۲ و ۴۵)، مسؤولیت‌پذیری: این روش شامل مجموعه واکنش‌هایی است که پذیرش نقش فرد در ایجاد مشکل را از طریق تلاش‌های مداوم او در اصلاح موقعیت موجود نشان می‌دهد (سوال‌های ۹، ۲۵، ۲۹ و ۵۱)، فرار-اجتناب: این روش افکار آرزومندانه یا کوشش‌های رفتاری در جهت فرار یا اجتناب از موقعیت مشکل‌زا را توصیف می‌کند و شامل گریز از واقعیت است (سوال‌های ۱۱، ۱۶، ۳۳، ۴۰، ۴۷، ۵۰، ۵۸ و ۵۹)، مسأله‌گشایی برنامه‌ریزی شده: مجموعه افکار و کوشش‌های سنجیده و متمرکز با مشکل است، توأم با به کارگیری رویکردهای

4 Erikson

2 Identity style inventory

تحلیل‌گرایان برای مشکل‌گشایی می‌باشد (سوال‌های ۱، ۲۶، ۳۹، ۴۸، ۴۹ و ۵۲) و ارزیابی مجدد مثبت: مجموعه تلاش‌هایی است که در جهت ایجاد مفاهیم مثبت با توجه به درجه تکامل فردی اطلاق می‌گردد؛ این روش ممکن است ابعاد مذهبی را شامل شود (سوال‌های ۲۰، ۲۳، ۳۰، ۳۸، ۵۶ و ۶۰). این الگوهای هشت‌گانه به دو دسته روش‌های مسأله‌محور (جستجوی حمایت اجتماعی، مسؤولیت‌پذیری، مسأله‌گشایی برنامه‌ریزی شده و ارزیابی مجدد مثبت) و هیجان‌محور (رویارویی، دروی‌گزینی، فرار-اجتناب و خویش‌داری) تقسیم شده است (اسماعیلی، ۱۳۸۷). پایایی این آزمون با استفاده از آلفای کرونباخ برابر با ۰/۷۹٪ به دست آمده است (لازوس، ۱۹۹۳؛ به نقل از خشنود، شایان، بابایی و عاشوری، ۱۳۹۴). در پژوهش علی‌پور، هاشمی، باباپور و طوسی (۱۳۸۹) پایایی این آزمون برابر با ۰/۸۵٪ به دست آمد.

پرسشنامه سبک‌های هویت برزونسکی (ISI): این پرسشنامه توسط برزونسکی در سال ۱۹۸۹ ساخته شد و در سال ۱۹۹۲ مورد تجدید نظر قرار گرفت (غفاری و رضایی، ۱۳۹۲). این آزمون یک ابزار خودگزارشی ۴۰ عبارتی است در یک مقیاس لیکرت ۵ درجه‌ای (۱=اصلا شبیه من نیست، ۵=کاملاً شبیه من) که از ۴ زیر مقیاس تشکیل یافته است که ۳ تا از آنها شامل سبک‌های هویت و چهارمین زیر مقیاس مربوط به تعهد است. زیر مقیاس‌های پرسشنامه سبک هویت شامل زیرمقیاس جهت‌گیری اطلاعاتی (دارای ۱۱ عبارت می‌باشد)، زیرمقیاس جهت‌گیری هنجاری (شامل ۹ عبارت می‌باشد)، دارای زیرمقیاس جهت‌گیری سردرگم/اجتنابی (دارای ۱۰ عبارت می‌باشد)، زیرمقیاس تعهد (نیز دارای ۱۰ عبارت) می‌باشد (حکمی، ثابت و صیرفی، ۱۳۹۱). در پژوهش وایت و همکاران (۱۹۹۸)؛ به نقل از حکمی، ثابت و صیرفی، (۱۳۹۱) آلفای کرونباخ این پرسشنامه در سبک هویت اطلاعاتی (۰/۵۹)، سبک هویت هنجاری (۰/۶۴)، سبک هویت سردرگم/اجتنابی (۰/۷۸) و تعهد (۰/۷۶) به دست آمد. همچنین، در پژوهش وایت و همکاران (۱۹۹۸) برای بررسی روایی (همزمان) همبستگی‌های بین نسخه اصلی پرسشنامه سبک‌های هویت برزونسکی با نسخه تجدید نظر شده را محاسبه نموده و همبستگی آن را برای سبک هویت اطلاعاتی (۰/۸۱)، هنجاری ۰/۸۵ و سردرگم/اجتنابی ۰/۸۵ و تعهد ۰/۸۶ به دست آمد (حکمی، ثابت و صیرفی، ۱۳۹۱).

فرم مخصوص دانش آموزان (ISI-6G) که بر روی دانش آموزان سال ششم متوسطه هنجاریابی شده است و شباهت زیادی به پرسشنامه اصلی دارد، در ایران توسط غضنفری (۱۳۸۳)؛ به نقل از پارسائزاد، (۱۳۹۳) بر روی نمونه‌ای شامل ۱۸۳۲ دانش آموز دبیرستانی (۹۶۸ دختر و ۸۶۴ پسر) اجرا و هنجاریابی شده است. نتایج پژوهش حاکی از پایایی مطلوب آزمون است. اعتبار همگرایی پرسشنامه از طریق ارزیابی همبستگی آن با مقیاس وضعیت هویت بنیون و آدامز (۱۹۸۶) به اثبات رسید. نتایج نشان دادند که هویت کسب شده با زیر مقیاس جهت‌گیری اطلاعاتی و تعهد و هویت تأخیری با زیرمقیاس‌های تعهد، جهت‌گیری هنجاری و جهت‌گیری سردرگم/اجتنابی همبستگی دارد. برزونسکی آلفای کرونباخ ۰/۶۲ را برای سبک هویت اطلاعاتی و آلفای ۰/۶۶ را برای سبک هویت هنجاری و آلفای ۰/۷۳ را برای سبک هویت سردرگم/اجتنابی گزارش کرده است.

پرسشنامه پرخاشگری باس-پری: این پرسشنامه توسط باس و پری در سال ۱۹۹۲ ساخته شده است. فرم انگلیسی این پرسشنامه که دارای ۲۹ سوال است، چهار عامل پرخاشگری کلامی (۵ پرسش)، پرخاشگری جسمانی (۹ پرسش)، خشک (۷ پرسش) و خصومت (۸ پرسش) را مورد سنجش قرار می‌دهد. گزینه‌های این پرسشنامه به شیوه‌ای تنظیم شده است که جایگاه فرد را در هر پرسش، روی یک مقیاس پنج نقطه‌ای از نمره ۱ برای گزینه "کاملاً من را توصیف نمی‌کند" تا نمره ۵ برای گزینه "کاملاً من را توصیف می‌کند"، مشخص می‌کند. نتایج پژوهش باس و پری (۱۹۹۲؛ سامانی، ۱۳۸۶) نشان داد که این پرسشنامه از همسانی درونی بالایی (۰/۸۹) برخوردار است. همچنین، همبستگی زیرمقیاس‌های این پرسشنامه با یکدیگر و با کل مقیاس بین ۰/۲۵ تا ۰/۴۵ متغیر بود که بیانگر روایی مناسب این ابزار بوده است. پژوهشگران برای نمره‌گذاری پرسشنامه پرخاشگری باس و پری (۱۹۹۲)؛ به نقل از محمدی، (۱۳۸۵) از دو روش استفاده کرده‌اند. نخستین روش بر این فرض استوار بوده است که کل پرسش‌ها، منعکس‌کننده یک سازه واحد هستند که تعیین‌کننده گرایش کلی فرد برای انجام رفتار پرخاشگرانه است. در این روش با جمع کردن پاسخ‌های فرد، نمره کل پرخاشگری به دست می‌آید. روش دوم، بر دیدگاهی مبتنی است که پرخاشگری یک مفهوم چندبعدی است. در این رویکرد، فرد در هر یک از ابعاد پرخاشگری، مانند پرخاشگری کلامی، پرخاشگری جسمانی، خشم و خصومت نمره‌ی ویژه‌ی خود را به دست می‌آورد (فلستن و هیل، ۱۹۹۸). محمدی (۱۳۸۵) در پژوهش خود به منظور پایایی و روایی پرسشنامه پرخاشگری باس و پری در ایران بیان می‌کند که به منظور ترجمه فرم ۲۹ سوالی پرسشنامه پرخاشگری، نخست این آزمون به وسیله‌ی یکی از استادان روانشناسی و مسلط به متون و زبان انگلیسی ترجمه شد. در مرحله دوم یکی از استادان بخش زبان، فرم ترجمه شده فارسی را به فرم انگلیسی تبدیل نمودند. در پایان پس از تطبیق دو فرم ترجمه شده و فرم اصلی، نسخه نهایی در پژوهش خود استفاده نمود (سامانی، ۱۳۸۶).

یافته‌ها

ویژگی‌های جمعیت‌شناختی نمونه حاضر در این پژوهش در جدول ۱ ارائه شده است.

جدول ۱- خصوصیات جمعیت شناختی افراد مورد بررسی

میانگین و انحراف معیار	درصد فراوانی	فراوانی		
۲۲/۳۹±۲/۹۱	۲۲/۹	۵۶	بین ۱۸ تا ۲۰ سال	سن
	۶۲/۹	۱۵۴	بین ۲۱ تا ۲۵ سال	
	۱۱/۸	۲۹	بین ۲۶ تا ۳۰ سال	
	۲/۴	۶	بین ۳۱ تا ۳۰ سال	
	۴۶/۱	۱۱۳	دختر	جنسیت
	۵۳/۹	۱۳۲	پسر	
	۸۴/۹	۲۰۸	مجرد	وضعیت تاهل
	۱۵/۱	۳۷	متاهل	

در ادامه آماره‌های توصیفی متغیرهای پیش‌بین و ملاک و همبستگی پیرسون متغیرهای پژوهش ارائه شده است.

جدول ۲: آماره‌های توصیفی مربوط به همبستگی متغیرهای پیش‌بین و ملاک (n=۲۴۵)

۶	۵	۴	۳	۲	۱	SD	M	
					۱	۵/۶۷	۲۶/۱۱	۱. سبک هویت اطلاعاتی
				۱	۰/۴۹**	۴/۶۱	۲۰/۰۵	۲. سبک هویت هنجاری
			۱	-۰/۰۵	۰/۰۹	۶/۶۷	۳۱/۲۰	۳. سبک هویت سردرگم/اجتنابی
		۱	۰/۳۲**	۰/۳۵**	۰/۳۲**	۴/۲۰	۲۶/۲۵	۴. تعهد
	۱	۰/۰۲	-۰/۱۳*	-۰/۲۷**	-۰/۴۱**	۱۰/۰۱	۶۶/۵۰	۵. سبک مقابله‌ای مساله‌مدار
۱	۰/۴۹**	-۰/۰۴	-۰/۲۰**	-۰/۰۱	-۰/۱۰	۱۰/۷۸	۶۷/۸۰	۵. سبک مقابله‌ای هیجان‌مدار
-۰/۰۷	۰/۱۳*	۰/۰۸	۰/۱۱	-۰/۲۰**	-۰/۰۲	۱۴/۵۹	۹۶/۷۹	۶. پرخاشگری

*p<۰/۰۵ **p<۰/۰۱

همان‌طور که در جدول ۲ نشان داده شده است، پرخاشگری با سبک هویت هنجاری ($r = -0/20$) در سطح ($p < 0/01$) رابطه منفی معنادار دارد و در سطح ($p < 0/05$) پرخاشگری با سبک مقابله‌ای مساله‌مدار ($r = 0/13$) رابطه مثبت معنادار دارد. اما، بین پرخاشگری با سبک هویت اطلاعاتی ($r = -0/02$ و $P = 0/37$)، سبک هویت سردرگم/اجتنابی ($r = 0/11$ و $P = 0/05$)، تعهد ($r = 0/08$ و $P = 0/12$) و سبک مقابله‌ای هیجان‌مدار ($r = -0/07$ و $P = 0/21$) رابطه معناداری وجود ندارد.

به منظور تعیین سهم هر کدام از متغیرهای ذکر شده در پیش‌بینی پرخاشگری از رگرسیون چندگانه خطی استفاده شد. قبل از انجام تحلیل رگرسیون، بررسی داده‌های پرت با استفاده از نمودار مستطیلی (Boxplot) نشان داد که هیچ‌گونه داده‌ی پرتی (انتهایی) وجود ندارد. بررسی خطی بودن رابطه متغیرها با استفاده از نمودار پراکنش (Scatter plot) نشان داد که رابطه بین متغیرهای مورد بررسی خطی است و توزیع باقیمانده‌ها نرمال است. همچنین، نتایج آزمون کولموگروف-اسمیرنوف نیز نشان داد که توزیع داده‌ها نرمال است، نمودار باقیمانده‌ها حاکی از یکسانی واریانس‌ها بود و آماره دوربین واتسون نیز نشان داد که مفروضه استقلال برقرار است. بررسی مفروضه همخطی چندگانه (multiCollinearity) از طریق آماره تلرانس و نیز تورم واریانس (VIF) نشان داد که شاخص تلرانس حاکی از عدم همخطی چندگانه بین متغیرهای مستقل بود. لذا با توجه به برقرار بودن مفروضه‌ها از تحلیل رگرسیون سلسله مراتبی استفاده شد (جدول ۳).

جدول ۳: خلاصه مدل رگرسیون سلسله مراتبی و آماره‌های تحلیل واریانس

مدل	متغیرها	منابع	مجموع مجذورات	درجات آزادی	میانگین مجذورات	F	Sig	R	مجذور R
۱	رگرسیون	۹۹۶/۲۸۱	۱	۹۹۶/۲۸۱	۵/۱۶۳	۰/۰۲۵	۰/۱۸۹	۰/۰۳۶	
	خطا	۲۷۰۱۶/۳۳۹	۲۴۳	۱۹۲/۹۷۴					
	کل	۲۸۰۱۲/۶۲۰	۲۴۴						
۲	رگرسیون	۱۸۷۳/۰۸۶	۲	۹۳۶/۵۴۳	۴/۹۸۰	۰/۰۳۳	۰/۲۵۹	۰/۰۶۷	
	خطا	۲۶۱۳۹/۵۳۴	۲۴۲	۱۸۸/۰۵۴					
	کل	۲۸۰۱۲/۶۲۰	۲۴۴						

نتایج جدول فوق نشان می‌دهد که در مدل اول، متغیر سبک هویت هنجاری وارد تحلیل شده و ۰/۰۴ درصد از واریانس پرخاشگری را تبیین نموده است. در گام دوم با اضافه شدن سبک هویت اطلاعاتی، میزان واریانس تبیین شده از ۰/۰۴ درصد به ۰/۰۸ درصد افزایش یافته است. بنابراین مجموعاً ۰/۰۸ درصد از واریانس متغیر پرخاشگری توسط متغیرهای سبک هویت هنجاری و سبک هویت اطلاعاتی تبیین شده است. در جدول ۴ ضرایب استاندارد و غیراستاندارد رگرسیون در مدل نهایی تحلیل ارائه شده است.

جدول ۴: ضرایب استاندارد و غیراستاندارد مدل نهایی رگرسیون برای پیش‌بینی پرخاشگری از طریق متغیرهای مستقل

متغیرها	B	خطای B	Beta	T	P
ثابت	۱۰۱/۷۳۴	۶/۲۷۹		۱۶/۲۰۳	۰/۰۰۱
سبک هویت هنجاری	-۰/۸۸۲	۰/۲۸۸	-۰/۲۸۸	-۳/۰۶۵	۰/۰۰۱
سبک هویت اطلاعاتی	-۰/۵۴۱	۰/۲۵۱	-۰/۲۰۳	-۲/۱۵۹	۰/۰۰۱

در جدول ۴ ضرایب غیراستاندارد B و همچنین ضرایب استاندارد B برای پیش‌بینی پرخاشگری براساس متغیرهای پیش‌بین ارائه شده است. همان‌گونه که مشاهده می‌شود، ضرایب B برای سبک هویت هنجاری و سبک هویت اطلاعاتی منفی می‌باشد که نشان می‌دهد بین پرخاشگری با سبک هویت هنجاری و سبک هویت اطلاعاتی رابطه منفی وجود دارد، بدین معنی که با افزایش سبک هویت هنجاری و سبک هویت اطلاعاتی، پرخاشگری کاهش پیدا می‌کند ($P < 0.001$).

بحث

براساس هدف پژوهش حاضر مبنی بر بررسی رابطه سبک‌های مقابله‌ای و سبک‌های هویت با پرخاشگری در دانشجویان دانشگاه آزاد اسلامی واحد ماهشهر نتایج حاصل از تجزیه و تحلیل همبستگی پیرسون نشان دادند که پرخاشگری با سبک هویت هنجاری و سبک هویت اطلاعاتی رابطه منفی معنادار دارد. همچنین، نتایج حاصل از تجزیه و تحلیل رگرسیون نشان داد که بین پرخاشگری با سبک هویت هنجاری و سبک هویت اطلاعاتی رابطه منفی وجود دارد، بدین معنی که با افزایش سبک هویت هنجاری و سبک هویت اطلاعاتی، پرخاشگری کاهش می‌یابد. نتایج این پژوهش با مطالعه‌ی پورطالب و میرنوب (۱۳۹۵)، سلیمی و شایوسی‌زاد (۱۳۹۴)، غریبی و قلی‌زاده (۱۳۹۴)، نوری (۱۳۹۳) برزونسکی و همکاران (۲۰۱۱) در پژوهش‌های مختلف همخوان است.

پورطالب و میرنوب (۱۳۹۵) در تبیین یافته مشابه خود بیان می‌کنند که افراد با سبک هویت هنجاری افرادی سازگار و وظیفه‌شناس هستند، که گرایش پایینی نسبت به گشودگی نسبت به ارزش‌ها، افکار و اعمال دارند. آن‌ها در برابر اطلاعاتی که نظام ارزش‌ها و باورهای فردی آن‌ها را به چالش می‌کشد، بسته عمل می‌کنند و به طور اتوماتیک با اهداف و معیارهای دیگران سازگار می‌شوند و آن‌ها را درونی می‌کنند (برزونسکی و همکاران، ۲۰۱۱). در واقع این افراد با کاهش خودمشاهده‌گری، سایر منابع تکوین خود مانند مقایسه اجتماعی و بازخوردهای اجتماعی را افزایش می‌دهند، که می‌تواند بیگانگی از خود را تشدید نماید. این وضعیت می‌تواند باعث کاهش شدید رفتارهای جرات‌آمیز شده و انسان‌هایی بسازد که "بله‌گو" هستند. به طوری که، جرات سخن گفتن به صورت مخالف در مقابل دیگران را بر طبق میل درونی‌شان ندارند و این ویژگی‌ها با ویژگی‌های افرادی که پرخاشگر هستند، همخوانی ندارد (سلیمی و شایوسی‌زاد، ۱۳۹۴).

اریکسون (۱۹۶۳؛ به نقل از والیوراس و بوسما، ۲۰۰۵) نیز بیان می‌کند که در واقع، در سبک هنجاری، فرد در مواجهه با مسائل به شیوه‌ای واکنشی و هماهنگ با انتظارات گروه‌های مرجع و دیگران عمل می‌کند و به صورت خودکار، ارزش‌ها و باورها را درونی می‌کند. در واقع، افراد با سبک هویت هنجاری با وجود اینکه دارای تعهدات شناختی زودرس می‌باشند و بدون پردازش و ارزیابی اطلاعاتی شکل می‌گیرند و همچنین این سبک با ویژگی‌هایی مانند وظیفه‌شناسی، کمک‌خواهی، ناشکیبایی و میل شدید به ساختارمندی قضایا، خودپنداره پایدار و عدم تمایل به بررسی اطلاعات ناهمگام با ارزش‌ها و باورها رابطه دارد؛ از نظر جامعه و اکثر اطرافیان این افراد ویژگی‌هایی مثبت و موجه هستند و حمایت لازم را از اطرافیان خود دریافت می‌نمایند که این عوامل نیز می‌توانند در کاهش پرخاشگری این افراد موثر باشند.

همچنین، در تبیین سایر نتایج حاصل از تجزیه و تحلیل رگرسیون نشان داد که بین پرخاشگری با سبک هویت اطلاعاتی رابطه مستقیم وجود دارد، به این معنی که با افزایش سبک هویت اطلاعاتی، پرخاشگری افزایش پیدا می‌کند. می‌توان به گفته پورطالب و میرنوب (۱۳۹۵) اشاره نمود که بیان می‌کنند که سبک هویت اطلاعاتی و هنجاری در برخی موارد شبیه ولی در برخی موارد دیگر با یکدیگر متفاوت هستند و این در جوامع مختلف با فرهنگ‌های متفاوت رخ می‌دهد. به طور کلی در جوامع جمع‌گرا مقایسه افراد هنجاری و اطلاعاتی، با تمرکز بر تفاوت بین آن‌ها امکان‌پذیر است. از ویژگی‌هایی که ممکن است از نظر فرهنگ فردگرا مشخصه افراد با سبک هنجاری باشد، در جامعه جمع‌گرا مشخصه افراد با سبک اطلاعاتی است. به عبارت بهتر، برخی از ویژگی‌هایی که به نظر می‌رسد ویژگی سبک هویت اطلاعاتی باشند، براساس اینکه در چه فرهنگ و بافتی مورد نظر قرار بگیرند، ممکن است هنجاری تلقی شوند (برزونسکی و کوک، ۲۰۰۵). بنابراین، افراد دارای سبک هویتی اطلاعاتی نیر کمتر از رفتارهای پرخاشگرانه استفاده می‌کنند. در واقع به دلیل این امر که هنگامی که دانشجویان دارای سبک هویتی اطلاعاتی و هویتی در معرض رویدادهای منفی و یا موقعیت‌های استرس‌زا قرار می‌گیرند، احساس توانمندی بالا به آن‌ها کمک می‌کند تا بتوانند آن رویداد و موقعیت‌ها را اداره نمایند و در نتیجه خود را در برابر بسیاری از مشکلات روانی محافظت نمایند.

اریکسون (۱۹۶۳؛ به نقل از والیوراس و بوسما، ۲۰۰۵) شکل‌گیری موفق هویت را یکی از پیش‌بینی‌کننده‌های مهم سلامت و سادمانی افراد می‌داند. افراد با سبک هویتی اطلاعاتی دارای ویژگی‌هایی مثل عزت نفس بالا، خودپنداره مثبت به آینده، روابط صمیمانه و مثبت با دیگران هستند. آن‌ها نسبت به تصمیماتی که در زندگی می‌گیرند دید مثبت‌تری دارند و از زندگی بهتری برخوردار هستند.

منابع و مراجع

- [۱] پارسا نژاد، ساناز. (۱۳۹۳). نقش سبک‌های هویت و خودکارآمدی در پیش‌بینی بهزیستی روانشناختی دانشجویان دانشگاه آزاد اسلامی واحد همدان. جهت اخذ درجه کارشناسی ارشد در رشته روانشناسی تربیتی. دانشگاه آزاد اسلامی واحد همدان.
- [۲] پورطالب، نرگس و میرنسب، محمود. (۱۳۹۵). مقایسه سبک‌های هویت دانش‌آموزان با رفتارهای قلدری، قربانی و دانش‌آموزان عادی. آموزش و ارزشیابی. ۹ (۳۶): ۱۵۴-۱۳۱.
- [۳] حجازی، الهه، برجعلی‌لو، سمیه و نقش، زهرا. (۱۳۸۸). رابطه سبک‌های هویت، تعهد هویت و خودکارآمدی تحصیلی: آیا تعهد هویت نقش واسطه‌ای دارد؟ روانشناسی، ۱۳ (۴)، ۳۷۷-۳۹۰.
- [۴] حکمی، محمد، ثابت، مهرداد و صیرفی، محمدرضا. (۱۳۹۱). تبیین رابطه مولفه‌های هویت با سلامت روانی دانشجویان دانشگاه آزاد اسلامی کرج. یافته‌های نو در روانشناسی. ۸ (۲۵)، ۱۷-۲۶.
- [۵] حکمی، محمد، ثابت، مهرداد و صیرفی، محمدرضا. (۱۳۹۱). تبیین رابطه مولفه‌های هویت با سلامت روانی دانشجویان دانشگاه آزاد اسلامی کرج. یافته‌های نو در روانشناسی. ۸ (۲۵)، ۱۷-۲۶.
- [۶] خشنود، قاسمعلی، شایان، نسرم، بابایی، ناهید و عاشوری، جمال. (۱۳۹۴). رابطه جهت‌گیری مذهبی، شادکامی، منبع کنترل و راهبردهای مقابله‌ای با سلامت معنوی دانشجویان پرستاری. توسعه پژوهش در پرستاری و مامایی. ۱۲ (۳): ۹-۱۸.
- [۷] سامانی، سیامک. (۱۳۸۶). بررسی پایایی و روایی پرسشنامه پرخاشگری باس و پری. مجله روانپزشکی و روانشناسی بالینی ایران. ۱۳ (۳): ۳۵۹-۳۶۵.
- [۸] سلیمی، لایلا و شایسی‌زاد، سعید. (۱۳۹۴). رابطه بین الگوهای سخت‌انضباطی والدین و سبک هویت با پرخاشگری در دانش‌آموزان مقطع متوسطه شهر کرمانشاه. اولین کنفرانس علمی پژوهشی سراسری توسعه و ترویج علوم تربیتی و روانشناسی، جامعه‌شناسی و علوم فرهنگی اجتماعی ایران.
- [۹] شکرکن، حسین، امیدیان، مرتضی، نجاریان، بهمن و حقیقی، جمال. (۱۳۸۰). بررسی و مقایسه‌ی انواع هویت در ابعاد اعتقادی و روابط بین فردی در دانشجویان دختر و پسر دانشگاه شهید چمران اهواز، مجله‌ی علوم تربیتی و روانشناسی دانشگاه شهید چمران اهواز، دوره‌ی سوم، سال هشتم، شماره‌ی ۱ و ۲، صفحات: ۷۳-۹۸.
- [۱۰] علی‌پور، احمد، هاشمی، تورج، باباپور، جلیل و طوسی، فهیمه. (۱۳۸۹). رابطه بین راهبردهای مقابله‌ای و شادکامی دانشجویان. فصلنامه علمی-پژوهشی روانشناسی دانشگاه شیراز. ۵ (۱۸): ۸۶-۷۱.
- [۱۱] غریبی، حسن و قلی‌زاده، زلیخا. (۱۳۹۴). بررسی اپیدمیولوژی اختلالات روانی دانشجویان و ارتباط آن با سبک‌های هویت و معنای زندگی در آن‌ها. طرح پژوهشی دانشگاه علوم پزشکی واحد کردستان.
- [۱۲] غضنفری، فیروزه و قدم‌پور، عزت‌الله. (۱۳۸۷). بررسی رابطه راهبردهای مقابله‌ای و سلامت روانی در ساکنین شهر خرم‌آباد. ۳۷. ۴۷-۵۴.
- [۱۳] غفاری، مظفر و رضایی، اکبر. (۱۳۹۲). بررسی ارتباط سبک‌دلبستگی و سبک هویت با اختلال شخصیت مرزی در دانش‌آموزان دبیرستانی. مجله علمی پژوهشی دانشگاه علوم پزشکی ایلام. ۲۱ (۶)، ۲۳-۳۲.
- [۱۴] محبوبی، طاهر، سلیمی، حسین و حسینی، سید عدنان. (۱۳۹۴). تأثیر آموزش خودکنترلی هیجانی بر کاهش پرخاشگری کلامی دانشجویان دانشگاه پیام نور. دوفصلنامه علمی-پژوهشی شناخت اجتماعی، ۴ (۸)، ۱۲۴-۱۳۶.
- [۱۵] نوراله، محمدی. (۱۳۸۵). بررسی مقدماتی شاخص‌های روان‌سنجی پرسشنامه‌ی پرخاشگری باس-پری. مجله علوم اجتماعی و انسانی دانشگاه شیراز. ۲۵ (۴۹): ۱۵۱-۱۳۵.
- [۱۶] نوری، ریحانه. (۱۳۹۳). مقایسه سبک‌های دلبستگی، سبک‌های هویت و هوش هیجانی در نوجوانان با نشانگان پرخاشگری و عادی. پایان‌نامه کارشناسی ارشد رشته روانشناسی تربیتی. دانشگاه آزاد اسلامی واحد تهران مرکزی.
- [۱۷] وزیری، شهرام و لطفی‌کاشانی، فرح. (۱۳۹۱). سبک‌های هویت و پریشانی روانی. اندیشه و رفتار، ۷ (۲۶)، ۷۷-۸۶.
- [18] Beyers, W., & Goossens, L. (2008). Dynamics of perceived parenting and identity formation in late adolescence. *Journal of Adolescence*, 31, 165-184.

- [19] Miles, S.R.; Tharp, A.T.; Stanford, M.; Sharp, C.; Menefee, D. & Kent, T.A. (2015). "Emotion dysregulation mediates the relationship between traumatic exposure and aggression in healthy young women". *Personality and Individual*.
- [20] Suter, M.; Pihet, S.; de Ridder, J.; Zimmermann, G. & Stephan, P. (2014). "Implicit attitudes and selfconcepts towards transgression and aggression: Differences between male community and offender adolescents, and associations with psychopathic traits". *Journal of adolescence*, 37(5), 669-680.